

Predmet C-790/19**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

24. listopada 2019.

Sud koji je uputio zahtjev:

Curtea de Apel Braşov (Rumunjska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

14. listopada 2019.

Optuženici:

LG

MH

Druge stranke u postupku:

Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov

Agenția Națională de Administrare Fiscală, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Braşov

Predmet glavnog postupka

Žalbe koje su podnijeli Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov (Državno odvjetništvo pri Višem sudu u Braşovu, Rumunjska, u daljnjem tekstu: Državno odvjetništvo), optuženik LG i stranka koja je podnijela imovinskopravni zahtjev Agenția Națională de Administrare Fiscală, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Braşov (Nacionalna agencija za poreznu upravu – Opća uprava za javne financije u Braşovu, Rumunjska, u daljnjem tekstu: Porezna uprava) protiv presude od 15. studenoga 2018. koju je u kaznenom postupku donio Tribunalul Braşov (Viši sud u Braşovu).

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Zahtjev za tumačenje članka 1. stavka 3. točke (a) Direktive 2015/849, koji je podnesen na temelju članka 267. UFEU-a.

Prethodno pitanje

Treba li navedeni tekst tumačiti na način da je osoba koja počinu materijalnu radnju koja predstavlja kazneno djelo pranja novca uvijek različita od osobe koja je počinila predikatno kazneno djelo (predmnijevano kazneno djelo kojim je stečen novac koji je predmet pranja novca)?

Navedene odredbe prava Unije

Članak 1. stavak 1. i stavak 2. točke (a) do (d) Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2005. o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma;

Članak 1. stavci 1., 2. i 3. točke (a) do (d) Direktive (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ.

Nacionalne odredbe na koje se upućuje i relevantna sudska praksa

Članak 29. Legee nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism (Zakon br. 656/2002 o sprječavanju i suzbijanju pranja novca te provedbi mjera za prevenciju i borbu protiv financiranja terorizma, u daljnjem tekstu: Zakon br. 656/2002) koji je objavljen u *Monitorulu Oficial al României* (Službeni list Rumunjske), dio I., br. 904, od 12. prosinca 2002., i naknadne izmjene i dopune;

Na dan počinjenja djela, članak 29. stavak 1. glasio je:

„Kazneno djelo pranja novca koje se kažnjava kaznom zatvora u trajanju od tri do dvanaest godina čine:

(a) konverzija ili prijenos imovine, a kada se zna da je ta imovina stečena kriminalnom aktivnošću u svrhu utaje ili prikrivanja nedopuštenog podrijetla imovine ili pomaganja počinitelju kaznenog djela kojim je stečena imovina u izbjegavanju kaznenog progona, suđenja ili izvršenja kazne;

(b) utaja ili prikrivanje prave prirode, izvora, lokacije, raspolaganja, kretanja, vlasništva nad imovinom ili povezanih prava, a kada se zna da je ta imovina stečena počinjenjem kaznenog djela;

(c) stjecanje, posjedovanje ili upotreba imovine ako se zna da je ta imovina stečena počinjenjem kaznenog djela.”

Presuda Curtee Constituționale (Ustavni sud, Rumunjska) br. 418 od 19. lipnja 2018. povodom prigovora neustavnosti odredbi članka 29. stavka 1. točke (c) Zakona br. 656/2002 u tumačenju koje je Înaltă Curte de Casație și Justiție (Visoki kasacijski sud, Rumunjska) dao u presudi br. 16 od 8. lipnja 2016. koja se odnosila na donošenje prethodne odluke u svrhu pojašnjenja pravnih pitanja u pogledu kaznenog djela pranja novca;

Legea nr. 129/2019 din 11 iulie 2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (Zakon br. 129/2019 od 11. srpnja 2019. o sprječavanju i suzbijanju pranja novca i financiranja terorizma te o izmjenama i dopunama određenih normativnih akata, objavljen u *Monitorulu Oficial al României* (Službeni list Rumunjske), dio I., br. 589 od 19. srpnja 2019., u daljnjem tekstu: Zakon br. 129/2019) (taj zakon nije bio objavljen na dan upućivanja Sudu zahtjeva za prethodnu odluku).

Kratak prikaz činjeničnog stanja i glavnog postupka

- 1 Tribunalul Brașov (Viši sud u Brașovu) u prvom je stupnju osudio optuženika LG-a na kaznu zatvora u trajanju od 1 godine i 9 mjeseci te mu izrekao uvjetnu osudu u skladu s člankom 81. i sljedećima ranijeg kaznenog zakonika (koji je povoljniji za optuženika) zbog kaznenog djela pranja novca predviđenog člankom 29. stavkom 1. točkom (a) Zakona br. 656/2002, na temelju članka 41. stavka 2. ranijeg kaznenog zakonika zbog počinjenja osamdeset materijalnih radnji. Navedeni sud odredio je i obustavu kaznenog postupka zbog kaznenog djela utaje poreza na teret optuženika LG-a jer je optuženik naknadio štetu. Što se tiče optuženice MH, sud koji odlučuje o meritumu oslobodio ju je optužbi jer je smatrao da nije ispunjen zahtjev pripisivosti djela jer nije dokazano da je optuženica bila upoznata s okolnošću da je optuženik LG prao novac stečen utajom poreza.
- 2 Sud koji odlučuje o meritumu smatrao je da je optuženik LG, u svojstvu direktora, počinio kazneno djelo utaje poreza i da je, isto tako, oprao novac koji je proizašao iz tog djela. Naime, u razdoblju od 2009. do 2013., optuženik LG nije upisivao u poslovne knjige društva SC Vinalcool Brașov SA fiskalne isprave kojima se dokazuje da je od društava Medofta SRL i Reproflex SRL ostvarivao prihode od zakupa poslovnih prostora. Kako bi zastupnicima društava Medofta SRL i Reproflex SRL dao dojam da zakonito posluje, optuženik LG od potonjih je društava zatražio da uplaćuju novčane iznose koje su dugovala društvu Vinalcool Brașov SA na račun društva Arta Romana SRL, u vlasništvu optuženice MH, nevjenčane supruge optuženika, na temelju ugovora o ustupu tražbine koji su sklopili optuženik, društvo Vinalcool Brașov SA i društvo Arta Romana SRL. Ukupna prenesena svota iznosila je 512 301,15 rumunjskih leja, a optuženik LG ušao je u posjed tog iznosa posredstvom optuženice MH. Oba su optuženika podizala sredstva u gotovini na šalteru ili bankomatu. Konkretnije, optuženik LG

prao je novac stečen od provizije, što u njegovu slučaju predstavlja predikatno kazneno djelo utaje poreza.

- 3 Državno odvjetništvo, optuženik LG i Porezna uprava, stranka koja je podnijela imovinskopravni zahtjev, podnijeli su žalbu protiv te presude pred sudom koji je uputio zahtjev. Optuženik LG naknadno je povukao podnesenu žalbu.
- 4 Državno odvjetništvo dovelo je u pitanje presudu osobito zbog njezine neosnovanosti u pogledu oslobođenja optuženice MH optužbi.
- 5 Stranka koja je podnijela imovinskopravni zahtjev osporavala je presudu jer su njome djelomično odbijeni njezini građanskopravni zahtjevi.

Sud koji je uputio zahtjev, Curtea de Apel Braşov (Žalbeni sud u Braşovu, Rumunjska; u daljnjem tekstu: Žalbeni sud) po službenoj je dužnosti skrenuo pažnju stranaka na pitanje upućivanja zahtjeva za prethodnu odluku Sudu jer je smatrao da postoji potreba za tumačenjem odredbi Direktive 2015/849 i jer nije pronašao sudsku praksu iz tog područja.

Bitni argumenti stranaka u glavnom postupku

- 6 Državno odvjetništvo usprotivilo se upućivanju zahtjeva za prethodnu odluku zato što, prema njegovu mišljenju, nisu ispunjeni uvjeti iz članka 267. UFEU-a, ali i zato što navedena direktiva nije prenesena u rumunjsko pravo, neovisno o tome što je rok za prenošenje istekao 2017., a djela su počinjena prije donošenja te direktive. Državno odvjetništvo smatralo je da ta direktiva ispunjava kriterije za primjenu doktrine *acte clair*, kako ju je utvrdio Sud, i da je prisutan kontinuitet u pogledu normativnih akata donesenih na razini Unije, s obzirom na to da je njihov sadržaj isti.
- 7 Optuženici su se složili s upućivanjem Sudu zahtjeva za prethodnu odluku.

Kratki pregled obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 8 Direktiva na snazi, kao i one stavljene izvan snage, slično definiraju pranje novca u bilo kojem alternativnom obliku u kojem se ono može počinuti, a odredbe o definiranju okolnosti koje su prenesene u nacionalno zakonodavstvo gotovo su jednake, dok razlike koje se odnose na značajke, protupravnost i pripisivost kaznenog djela nisu relevantne. Međutim, sud koji je uputio zahtjev utvrdio je sukob između tumačenja nacionalnog zakonodavstva, s obzirom na to da sudska praksa nudi različita rješenja. Moguća rješenja predmetnog spora jesu, naime, dijametralno suprotna, ovisno o tome uzimaju li u obzir bitnu značajku kaznenog djela ili ne.

- 9 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, počinitelj kaznenog djela pranja novca u bilo kojem obliku i počinitelj predikatnog kaznenog djela ne mogu biti isti.
- 10 Curtea de Apel Brașov (Žalbeni sud u Brașovu) upućuje, konkretno, na presude Înalta Curte de Casație și Justiție (Visoki kasacijski sud), odnosno na presudu br. 147/2011 u kojoj je utvrđeno da: „počinitelj predmetnih dvaju kaznenih djela ne može biti ista osoba” i presudu br. 836/2013, u kojoj se samo odlučivalo o obliku predviđenom člankom 23. stavkom 1. točkom (c) Zakona br. 656/2002, u smislu da „sudionik u glavnom kaznenom djelu ne može biti počinitelj kaznenog djela pranja novca”, a da ne dođe do „povrede načela *ne bis in idem*”. U tom smislu, odnosno u smislu isključenja mogućnosti da je počinitelj kaznenog djela pranja novca isti kao počinitelj predikatnog kaznenog djela, mogu se navesti i druge odluke Înaltă Curte de Casație și Justiție (Visoki kasacijski sud), kao i odluke drugih nacionalnih sudova.
- 11 Međutim, Înaltă Curte de Casație și Justiție (Visoki kasacijski sud) u presudi br. 16/2016 presudio je u pogledu tih zakonskih odredbi tako da je prihvatio zahtjev koji se odnosi na pojašnjenje određenih pravnih pitanja te je utvrdio, konkretno, da počinitelj kaznenog djela pranja novca može biti i počinitelj kaznenog djela kojim je stečena imovina. U obrazloženju te odluke Înaltă Curte de Casație și Justiție (Visoki kasacijski sud) pojasnio je da se „odredbe članka 29. stavka 1. Zakona br. 656/2002. kojima se definira kazneno djelo prava novca odnose na saznanje o podrijetlu imovine [...], a taj je uvjet ispunjen ako je osoba počinitelj kaznenog djela pranja novca i kaznenog djela kojim je imovina stečena”.
- 12 O tim je zakonskim odredbama odlučivao i Curtea Constituțională (Ustavni sud) u presudi br. 418/2018 u kojoj je presudio da su odredbe članka 29. stavka 1. točke (c) Zakona br. 656/2002, kako ih tumači Înaltă Curte de Casație și Justiție (Visoki kasacijski sud) u presudi br. 16/2016, neustavne u pogledu počinitelja kaznenog djela. Stoga „počinitelj [...] glavnog kaznenog djela [...] ne može biti počinitelj kaznenog djela pranja novca”. Izraz „ako se zna, da je ta imovina stečena počinjenjem kaznenog djela” koji se nalazi u tekstu kojim se propisuje kažnjavanje, isključuje iz kategorije počinitelja osobe koje sudjeluju u počinjenju kaznenog djela iz kaznenog djela kojim je stečena imovina.
- 13 Prema naznakama na kraju Zakona br. 656/2002, tim se zakonom, u njegovoj ponovno objavljenoj verziji te naknadnim izmjenama i dopunama, u nacionalno zakonodavstvo prenose odredbe Direktive 2005/60.
- 14 I tekst Direktive (u bilo kojem njezinom naknadnom obliku) i tekst nacionalnog zakona sadržavaju uvjet „kada se zna da je ta imovina stečena kriminalnom aktivnošću ili sudjelovanjem u takvoj aktivnosti”, koji sud koji je uputio zahtjev analizira sa semantičkog, gramatičkog i teleološkog aspekta te zaključuje da nije moguće da ta dva kaznena djela poćini isti počinitelj.

- 15 Sud koji je uputio zahtjev, Curtea de Apel Braşov (Žalbeni sud u Braşovu), poziva se i na verziju Direktive na engleskom jeziku i zatim povlači paralelu između sustava *common law* i sustava rimsko-germanskog prava te upućuje na talijanski, španjolski i nizozemski kazneni zakonik kao i na pravne tekstove.
- 16 Taj sud smatra da doktrina *acte clair* nije primjenjiva u predmetnom slučaju jer kako pravni tekstovi tako i sudska praksa nude različita rješenja tog pitanja.
- 17 Iako Rumunjska nije prenijela Direktivu 2015/849 u propisanom roku, nego je to učinila tek Zakonom br. 129 od 11. srpnja 2019., koji je donesen nakon odluke od 25. lipnja 2019. o upućivanju zahtjeva za prethodnu odluku Sudu, sud koji je uputio zahtjev smatra da Sudu treba postaviti pitanje u odnosu na navedeni normativni akt, tim više jer nema razlika u odnosu na odredbe članka 1. kojima se definira pranje novca.